

Recenzja

PH. MANYANGA, S. M. PEROLD. 2004. **A checklist of Zimbabwean bryophytes**. Southern African Botanical Diversity Network Report, No. 21. 22 str., 4 fotografie, 1 mapa. Miękka opr., format 21,0 × 29,6 cm. SABONET, Pretoria & National Herbarium and Botanical Garden, Harare. Cena: 22 RANDY. ISBN 1-919976-02-7. (Publikacja dostępna w formacie PDF na stronie internetowej SABONET – <http://www.sabonet.org.publications/download.htm>).

Zimbabwe, zwane w czasach kolonialnych Rodezją Południową, ma jak na warunki afrykańskie dość dobrze poznana brioflorę, chociaż większość danych dotyczących występowania mszaków w tym kraju datuje się jeszcze z czasów brytyjskiego panowania. Były one ujęte w słynnej Florze mszaków Afryki Południowej T. R. Sima wydanej w 1926 r. i do dziś będącej cennym źródłem danych odnośnie do rozmieszczenia tych roślin w tej części Czarnego Łądu. W 1990 r. E. B. Best zestawił pierwszy wykaz mszaków Zimbabwe (Kirkia 13: 293–318), a obecnie do rąk briologów trafia nowa lista tych roślin dla tego południowoafrykańskiego kraju. Została ona opracowana przez nikomu nieznanego w kręgach briologicznych Phelixa Manyangę oraz Sarie M. Perold, znakomitą specjalistkę od plechowatych wątrobowców, pracownika naukowego Narodowego Instytutu Botanicznego w Pretorii.

Obecny wykaz mszaków Zimbabwe stara się uwzględniać wszelkie nowości taksonomiczne i nomenklatoryczne dotyczące mszaków afrykańskich, które zostały uwzględnione zarówno w kontynentalnych katalogach mszaków, jak i w lokalnych wykazach tych roślin z Afryki Południowej. Szkoda, że w części wstępnej autorki nie prezentują zarysu historii badań nad florą mszaków Zimbabwe, ani nie podają takich podstawowych danych, jak statystyka taksonów poszczególnych grup mszaków w tym kraju. Ponadto szereg wymienionych w spisie literatury publikacji nie zostało zacytowanych w tekście. Całe opracowanie sprowadza się wyłącznie do list wątrobowców, glików i mchów stwierdzonych w Zimbabwe, ułożonych w porządku alfabetycznym według rodzin, a w ich obrębie rodzajów i gatunków, które są pozbawione jakiegokolwiek komentarza. Jedyną cenną informacją dla gatunków są dane o występowaniu gatunków w każdym z pięciu regionów na jakie zostało podzielone Zimbabwe. W sumie w kraju tym znanych jest 151 gatunków, 2 podgatunki i 2 odmiany wątrobowców należących do 58 rodzajów i 25 rodzin; 4 gatunki glików z 2 rodzajów i 1 rodziny; oraz 269 gatunków i 3 odmiany mchów ze 117 rodzajów i 47 rodzin. Są to z całą pewnością liczby zaniżone, gdyż nie obejmują one wielu pospolitych w tropikalnej Afryce gatunków, które z całą pewnością występują w Zimbabwe.

Ujęcia taksonomiczne nie zawsze są najaktualniejsze, co stawia pod znakiem zapytania występowanie niektórych gatunków w Zimbabwe. Na przykład, w liście synonimów *Racomitrium crispulum* autorki podają *R. austropatens*. Nazwa ta jest synonimem *R. lamprocarpum*, gatunku jak dotychczas nie podawanego z tego kraju. Trudno powiedzieć jaki gatunek z dawnego rodzaju *Racomitrium* występuje w Zimbabwe, gdyż podane synonimy odnoszą się do różnych gatunków opisanych z Afryki Południowej. Czasami szwankuje też nazewnictwo taksonów, np. poprawną nazwą dla *Hedwigia albicans* jest *H. ciliata*. Jako synonim *Hypnum macrogynum* autorki podają *H. aduncooides*, podczas gdy faktycznie ta ostatnia nazwa jest synonimem *H. cupressiforme*. Poprawną nazwą dla *Thuidium matarumense* jest *Th. assimile*, co zostało opublikowane już w 2001 r.

Sam wykaz opracowany jest bardzo czytelnie i przejrzysto. Dla nazw akceptowanych użyto wytłuszczonej antyki, podczas gdy synonimy drukowane są kursywą. Niestety wkraśli się tu błędy, np. już w pierwszym rodzaju wykazu, *Aneura*, wszystkie nazwy drukowane są wytłuszczoną antyką, mimo że większość z nich to synonimy. Rodzaje *Gymnostomum* i *Phascum* nie są znane w Zimbabwe, a mimo to ich nazwy są drukowane wytłuszczoną antyką. Pomimo tych drobnych uchybień omawiany wykaz jest wartościowym przyczynkiem do afrykańskiej literatury briologicznej i jest to jedno z bardzo nielicznych krajowych opracowań tego typu na tym kontynencie. – RYSZARD OCHYRA, *ul. Gołaśka 15/25, 30-619 Kraków, Polska*.